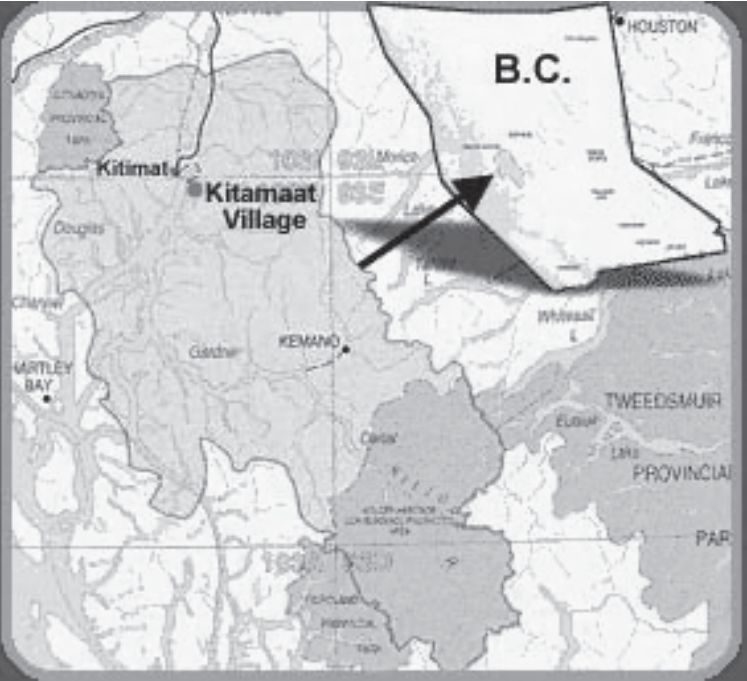




Laksur er ikki bert laksur. Tað eru fimm sløg á hesum leiðum. Tann størsti er kongalaksurin, sum í miðal vigar 20 pund. Tann minsti er pinklaksurin, har miðalvektin er trý pund



Her sæst Kitimat á kortinum.

nýtast sum veiðureiðskapur. Við veiðu av laksi verða ljósini av oolichan sett soleiðis fyrri, at tey lokka tann stóra várlaksin til. Og tá kann hann fangast við glúpi ella fellum. Hesir laksar kunnu vera rættuliga trivaligir. Teir viga frá 20-70 pund.

Tosa við djórini

Ein partur av mentanini var eisini at kunna tosa við djórini. Hetta sigur eisini nakað um, hvussu nær tey livdu upp at náttúrini. Tað eru nøkur, sum hava fingið hesar gávur at samskifta við djórini, og James er so ein av teimum. Hann tosar við bjarnir, froskar, úlvar, ravnar og mastrarhvalir. Tey eru eisini før fyrri at svara aftur, men tó ikki, fyrr enn tey eru spurdi!

Djórini eru eisini før fyrri at geva fólkinum ávaringar. Tá ið flóðir, stormar ella sjúkur hótta, verða tey ávarað av úlvum. Tey hava eisini upplivað onnur dømi um undursama bjarging. Millum annað vísa tey á eini klett, sum er fleiri hundrað metrar høgur. Í eini flóðaldu reisti kletturin seg upp ájavnt við alduna og fekk forðað fyrri, at aldan tók fólkið við sær. Aðrar bygdir hava roynt tað sama.

Anfinn sigur, at hann í fyrstuni ikki trúði, at summir indianarar kundu samskifta ella tosa við djórini. Men nú hugsar hann annarleidis. og greiddi soleiðis frá hvussu hann einaferð upplivdi hetta:

”Fyri nøkrum árum síðan varð eg boðin at koma ein túr niðan til Kitlopevatnið saman við James og øðrum fólki. Vit sigldu við einum ”Zodiac” (gummibáti) niðan eftir ánni. Á vegnum heim aftur sóu vit eina björn ganga framvið bakkanum. James stýrði bátinum móti bakkanum, steðgaði bátinum rættiliga nær bjørnini, og hann byrjaði at tosa við hana á einum máli, eg ikki skilti . Vanliga leypa bjarnir á, táið fólk so knappliga koma teimum nær. Men tað merkiliga hendi, at bjørnin stóð púra still og hugdi at James, meðan hann tosaði við hana í einar 5-10 minuttir. Táið prátið var liðugt fóru vit heim, meðan bjørnin fór sína leið.”

Anfinn var sannførdur um, at bjørnin og James veruliga tosaðu saman, men hvat teir tosaðu um, vildi James ikki siga. James segði, at hann var signaður við evnunum at greiða frá, og hesi evni hevur hann frá pápa sínum, sum var ”chief”høvdingi - í ættini.

Ein uppgáva hjá chiefinum er eisini at biðja fyrri fólkinum. Ein av bønunum er:

”Vit koma til tín. Hav samkenslu við okkum. Hygg niður til okkara frá tínum “longhouse” (hetta er felagshús hjá eini ætt) í skýggjunum. Gev okkum styrki at gera tín vilja. Fyrireika okkara sinni at siggja góða verkið í tínum skaparaverki her í Kitlope.”

Barnaaling og matgerð

Heima í ættini vóru serligar reglur galdandi fyrri barnaaling. Meðan børnini fingi bróst, inntil 2 ársaldur, var tað mamman, sum hevði ábyrgd av barninum. Men

síðani tók omman ábyrgdina og hevði hana fram til 14 árs aldur.

Hesa tíðina skuldi omman læra barnið tað, sum var hennara øki, og hetta var fyrst og fremst tað húsliga og matgerð, sum til dømis at gera máltíðir úr bjarna-kjøti.

Omman dugdi eitt sindur av hvørjum. Einaferð tók hon James og smurdi hann inn í bjarnafeitt, allan sum hann var. Endamálið við hesum var, at hann ikki skuldi føla kulda. Her kann jú gerast sera kalt, kanska niður í 20 kuldestig ella meira. James helt, at hetta virkar framvegis, og sjálvt í kulda sveittar hann.

Ísur á indianskum

Eitt dømi, sum James nevni um matgerðina hjá ommuni, var, tá hon lærði tey at gera ís. Hetta er ónoktiliga nakað øðrvísi enn á Fómísi! Tey hava har 4-5 sløg av bláberum, sum vaksa á runnum í dalinum. Skuldu børnini hava berjaís, var farið niðan í dalin at finna ber, og síðan var at finna eina ávísa gjótu, sum var hálvfull av ísi sjálvt á sumri. Hendan gjóta var yvirvaksin við smá-trøum, so sólin ikki slapp at bræða ísin. Berini vórðu so kroyst og saftin sílað frá. Berjasaftin og ísurin vórðu so blandað saman og berjaísurin var klárur.

Vit hava fitt av berum í Føroy-um og tí kann tað vera á leið at koma við uppskrift til berjakøku:

Berini verða sólturkað. Tey verða stoytt í ein træform og nakað av berjasaft verður stoytt omanyvir tey turru berini. Køkan verður síðan sett í kovan í nakrar dagar at stadna. Køkan er nú klár og kann skerast í flísar og smakkar væl.

Súreplakøka er eisini góður matur. Vill súreplatrøð vaksa í Kitlope dalinum og høvdu eisini stóran týðning fyrri matgerðina har. Súreplini verða dampkókað, so saftin og massin verða skild sundur. Hetta verður gjørt við at koyra heitar steinar í grýtuna. Fyrst verður eitt tunt lag av súreplamassa stoytt í ein køkuform. Síðan verður eitt tunt lag av oolichan feitti koyrt omaná, og so aftur súreplamos aðru hvørja ferð, sum við eini lagkøku. Síðan verður berja- og súreplasaft stoytt omaná - og køkan er liðug.

Hendan køkan gagnast og mettar væl og heldur sær allan veturin.

Abbin tók við

Tá børnini vóru 14 ár, og omman hevði lært tey ungu tað, sum lá á henni, tók abbin yvir. Hann lærði børnini, hvussu tey gjørdur fellur fyrri djórini, og hann lærði tey eisini aðrar veiðuhættir. Veiðutíðin byrjaði annars í oktober og endaði í apríl. Frá apríl var ikki hildið hóskaði at veiða, tí tá skuldu djórini leggja sínar ungar, og tað ber ikki til at beina fyrri mammunum.

Tað vóru nógv djór sum vórðu veidd, so sum bjarnir, gæs og villdunnur. Kópur varð eisini veiddur alt árið. Eitt annað veiðudjór var fjallageitir tá kavin í fjøllunum noyddu tær longur oman móti láglendinum.

Fellur vórðu eisini settar fyrri



Hesin totempelin hevur eina serliga søgu, sum greitt er frá í greinini

djór, sum vórðu veidd fyrri at fáa teirra pels. Farið varð langa leið, og slíkar veiðuferðir kundu vara í fleiri mánaðir. Tey djór, sum vórðu veidd fyrri pelsin vóru: Már, bevari, minkar, vesil, ikorn, jerv og stundum rádjór.

Tað var eisini umráðandi hjá abbanum at læra tey ungu, hvussu tey skuldu finna í skóg-unum, so tey ikki viltust.

Steinmaðurin

Tað er greitt, at indianarar livdu tætt uppat náttúruni, og tað eru sjálvsagt nógvar frásagnir, sum kunnu liggja á markinum til pátrúgv. Ein av hesum er henda: Ein av myndunum hjá James er av einum steini, sum líkist sera nógv einum sitandi manni. Hesa myndina kunnu vit eisini endurprenta. Søgán um steinin er henda: